

РЕЗОЛЮЦІЯ

щодо покращення доступу до медичних послуг із сексуального та репродуктивного здоров'я в Україні

Ми, лідери та лідерки, експерти та експертки, медичні працівники об'єдналися заради вироблення шляхів покращення доступу до послуг із сексуального та репродуктивного здоров'я кожної дівчини та жінки в Україні й, особливо, дівчат та жінок з інвалідністю, які є найбільш незахищеними; обговорення кроків для забезпечення умов усунення дискримінації у доступі до послуг із сексуального та репродуктивного здоров'я жінок із маломобільних груп та посилення спроможності закладів охорони здоров'я їх надавати; вироблення рекомендації зі створення безбар'єрного простору в Україні. Рекомендації адресовані державним органам та структурам, що призначені та несуть відповідальність за створення інфраструктури, забезпечення доступу та організацію відповідних послуг, включаючи, але не обмежуючись Міністерством охорони здоров'я України та НСЗУ, Міністерством соціальної політики України, Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерством освіти та науки України, іншими державними органами та структурами в межах їх повноважень.

Актуальність

Люди з різними порушеннями здоров'я мають рівні з усіма сексуальні та репродуктивні права. Однак, саме вони до трьох разів частіше зазнають фізичного, емоційного та сексуального насильства. Жінки з інвалідністю до десяти разів частіше страждають від сексуального насильства*. [1] Крім того, вони потерпають від дискримінації у стінах медичних закладів: словесні висловлювання, некоректна поведінка, недружня інфраструктура закладів, недоступність гінекологічних кабінетів та обладнання для огляду, не кваліфіковані фахівці.

Національний план дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю на період до 2025 року передбачає серед усього іншого:

- організацію безбар'єрного доступу людей з інвалідністю до будівель та приміщень;
- розробку механізму відновлення здоров'я жінок та дівчат з інвалідністю у разі насильства, надавати інформацію про те, як захиститися від насильства та що робити у разі, якщо воно сталося;
- зміну законодавства України на таке, яке враховує інтереси жінок з інвалідністю та їхні потреби у сфері репродуктивного здоров'я тощо.

[1] **Young Persons with Disabilities: Global Study on Ending Gender-based Violence and Realizing Sexual and Reproductive Health and Rights*, 2018, [UNFPA](#)

Рекомендації:

1. Створити фізичну безбар'єрність, зокрема транспортну інфраструктуру та інфраструктуру медичного закладу.
2. Облаштувати безбар'єрне гінекологічні кабінети, де гінекологічне обладнання відповідає потребам жінок з маломобільних груп населення, в тому числі гінекологічним кріслом з регулюванням висоти, ходунцями на колесах, підймальними пристроями, опорами-поручнями тощо.
3. Вивчити міжнародний досвід щодо спеціального нормативного акту служби охорони здоров'я стосовно обов'язкового використання формату простої мови у ході взаємодії закладів охорони здоров'я з пацієнтами, зокрема при наданні послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я.
4. Забезпечити інформаційну доступність у придатних форматах, в тому числі простою мовою, про важливість дбати про своє здоров'я, превентивні заходи тощо для людей з різними порушеннями здоров'я, в тому числі для людей з порушеннями зору та слуху.
5. Забезпечити наявність медичного обладнання, що враховує потреби маломобільних груп населення, жінок із порушенням функціонування, в тому числі жінок з інвалідністю.
6. Посилити знання та вміння лікарів та медичних працівників взаємодіяти із пацієнтами з різними типами порушення функціонування шляхом внесення змін та покращення навчальних програм (державних) закладів освіти.
7. Покращити знання та навички лікарів та медичних працівників щодо дотримання принципів конфіденційності та етики при наданні послуг з репродуктивного та сексуального здоров'я жінкам з інвалідністю (наприклад, надання інформації про результати огляду першим особам, а не особам, які їх супроводжують).
8. Забезпечити економічну доступність медичних послуг для людей з різними типами порушення функціонування, зокрема під час отримання первинної медичної допомоги.
9. Забезпечити активну роль первинної ланки (а саме лікарів загальної практики - сімейних лікарів) у скринінгу потреб жінок з інвалідністю щодо стану здоров'я та необхідності направлення за отриманням спеціалізованих послуг жінкам та дівчатам з інвалідністю, в тому числі послуг у сфері сексуального та репродуктивного здоров'я.
10. Звернутися до МОЗ та НСЗУ, щоб розглянути можливість передбачити окремий додаток до пакета НСЗУ послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я при наданні названої послуги для жінок з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень, а саме "комунікації лікаря з пацієнткою, спрямоване на усвідомлення жінкою інформації щодо стану її здоров'я та безпечної поведінки у її стані".
11. Відповідно до статті 5 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення, програма медичних гарантій базується на принципі надання рівних державних гарантій для реалізації пацієнтами права на охорону здоров'я незалежно від віку, раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, зареєстрованого місця проживання, за ознакою мови або іншими ознаками, а також універсальність та справедливості доступу до необхідних медичних послуг, лікарських засобів та медичних виробів за програмою медичних гарантій. Пакети послуг, які гарантуються державою повинні враховувати принцип універсального охоплення послугами усіх цільових груп населення. Водночас держава має створити умови для доступу до послуг повною мірою для усіх громадян, включаючи людей з різними формами інвалідності, порушенням

функціонування, з урахуванням їх потреб щодо отримання послуг (в тому числі розглянути можливість окремого додатку до пакета НСЗУ послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я при наданні названої послуги для жінок з порушеннями опорно-рухового апарату, а саме "враховувати фізичні порушення й триваліший час на самообслуговування").

12. Сприяти передбаченню органами місцевого самоврядування в межах своєї компетенції включення коштів на реалізацію місцевих програм розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я, зокрема задля оновлення матеріально-технічної бази, капітального ремонту, реконструкції, підвищення оплати праці працівників (програми "місцевих стимулів"), а також місцеві програми надання населенню медичних послуг, місцеві програми громадського здоров'я та інші програми в охороні здоров'я.
13. Звернутися до МОЗ та НСЗУ з пропозицією про унормування витрат коштів від НСЗУ для забезпечення розумних пристосувань для пацієнток з інвалідністю і порушенням функціонування під час отримання медичних послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я та резервування коштів, до прикладу, оплати послуг персонального помічника, психолога, оплати додаткового часу лікаря на спілкування з пацієнткою - відповідей на запитання пацієнтки, підготовки індивідуальних настанов для пацієнтки у форматі легкого читання стосовно рекомендацій лікаря тощо.
14. Опрацювати можливість впровадження коригувальних коефіцієнтів за надання медичних послуг людям з інвалідністю та порушенням функціонування з метою покриття потреб цієї категорії населення.
15. Звернутися до МОЗ та НСЗУ з пропозицією про унормування доступу до медичних послуг, зокрема й у сфері послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я, осіб що визнані недієздатними та тих осіб з інвалідністю, котрі не мають власного телефону і зазвичай приходять до лікаря-гінеколога у супроводі матері (опікуна), щоб уможливити резервування окремого часу для жінки з інвалідністю, а також для її матері (опікуна) під час одного візиту.
16. Сприяти здійсненню постійного моніторингу якості надання послуг особам що визнані недієздатними та для осіб з інвалідністю в частині реалізації їх права на доступ до медичних послуг, зокрема й у сфері послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я. Для здійснення моніторингу, створити відповідну методологію та визначити критерії для моніторингу та оцінки. Для розробки методології залучати громадські організації і представниць та представників людей з інвалідністю різних форм та порушенням функціонування.
17. Сприяти посиленню менеджменту в ЗОЗ щодо забезпечення необхідного часу для прийому пацієнтів, які потребують додаткового часу для прийому, враховуючи особливості фізичного стану.
18. Звернутися до МОЗ та НСЗУ з пропозицією розглянути можливість передбачити послуги мультидисциплінарної команди під час отримання послуг з охорони сексуального і репродуктивного здоров'я для пацієнток з інвалідністю для запобігання ситуаціям, коли соціальні, психологічні проблеми або брак навичок самообслуговування погіршують стан репродуктивного здоров'я.
19. З метою забезпечення надання якісних послуг з охорони сексуального і репродуктивного здоров'я жінкам з інвалідністю та порушенням функціонування розробити рекомендації для медичних працівників щодо юридичного супроводу та особливостей консультування щодо збереження сексуального та репродуктивного здоров'я, планування сім'ї та

призначення засобів контрацепції, замісної та менопаузної гормональної терапії жінкам з інвалідністю, в тому числі недієздатних або частково дієздатних, коли відповідальність та рішення щодо їх здоров'я приймають опікуни чи піклувальники.

Рекомендуємо включити вищезазначені рекомендації до відповідних нормативно-правових актів, включаючи, але не обмежуючись планом заходів Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.

Резолюцію підписали:

1. Галина Майструк, голова правління БО “Благодійний Фонд “Здоров'я жінки і планування сім'ї”
2. Уляна Пчолкіна, членкиня правління ГО «Група активної реабілітації»
3. Олена Панченко, координаторка проектів МБФ “Український Жіночий Фонд”
4. Михайло Фолучко, директор Комунальної установи “Мукачівський психоневрологічний інтернат №1” Закарпатської обласної ради
5. Кукуруза Інна, керівник обласного перинатального центру КНП ВОКЛ ім. М.І.Пирогова
6. Людмила Іванова, головний спеціаліст Департаменту охорони здоров'я Полтавської ОВА
7. Дар'я Сидоренко, ГС "Ліга сильних"
8. Ірина Твердохліб, голова ГО “Полтавське міське громадське об’єднання осіб з інвалідністю “Віра”, регіональна представниця Національної Асамблеї людей з інвалідністю “Віра”
9. Борзова Тетяна Анатоліївна, медичний директор КНП "КЛШМД" ДМР, м. Дніпро
10. Парубець Наталія Дмитрівна, завідувач жіночою консультацією КНП "КЛШМД" ДМР, м. Дніпро
11. Беляєва Валентина Володимирівна, лікар акушер-гінеколог жіночої консультації КНП "КЛШМД" ДМР, м. Дніпро
12. Мусієнко Людмила Кузьмівна, лікар акушер-гінеколог жіночої консультації КНП "КЛШМД" ДМР, м. Дніпро
13. Пойда Ірина Євгеніївна, акушерка жіночої консультації КНП "КЛШМД" ДМР, м. Дніпро
14. Гладирь Надія Олексіївна, старша акушерка жіночої консультації КНП "КЛШМД" ДМР, м. Дніпро
15. Шуйчик Світлана Іванівна, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
16. Андруневчин-Герій Романія Григорівна, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
17. Матляк Ореста Любомирівна, акушерка, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
18. Банах Олександр Леонідович, директор КНП “Вінницький міський клінічний пологовий будинок №1”

19. Фоміна Світлана Олександрівна, директор ДРУ “Центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю “Донбас”, м. Івано-Франківськ
20. Коник Лідія Іванівна, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
21. Грушак Роман Богданович, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
22. Андруневчин Ірина Мирославівна, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
23. Стрийська Юлія Ігорівна, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
24. Денис Оксана Лазарівна, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
25. Мацигін Олександра Богданівна, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
26. Лентнянчин Сергій Іванович, акушер-гінеколог, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
27. Рупняк Йолана Миколаївна, акушерка, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
28. Петренків Оксана Володимирівна, акушерка, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
29. Вовканич Світлана Степанівна, акушерка, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
30. Юзвяк Лідія Михайлівна, акушерка, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
31. Рифун Оксана Василівна, акушерка, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
32. Спанчак Катерина Василівна, акушерка, КНП “Дрогобицька міська поліклініка” ДМР, м. Дрогобич
33. Костинюк Галина Миколаївна, акушер-гінеколог, КНП “Снятинська багатопрофільна лікарня” СМР, м. Снятин
34. Погребняк Лілія Олексіївна, директор КП “4 МКЛ ПМР”, м. Полтава
35. Корнієнко Ірина Володимирівна, завідувач поліклініки КП “4 МКЛ ПМР”, м. Полтава.
36. Сидоренко Лариса Степанівна, завідувач жіночої консультації КП “4 МКЛ ПМР”, м. Полтава
37. Імереллі Руслан Едуардович, Президент Всеукраїнської громадської організації осіб з інвалідністю користувачі психіатричної допомоги “ЮЗЕР”, м. Вінниця
38. Соколов Олег Миколайович, директор Балтського районного фізкультурно-спортивного центру для осіб з інвалідністю "Фенікс", м. Балта, Одеської обл.

39. Макар Микола Іванович, громадська організація “СЛІД”, Прикарпаття
40. Макар Наталія Михайлівна, голова громадської організації “СЛІД” - сім’ї людей з інвалідністю і дітьми. Івано-Франківська обл. смт. Богородчани
41. Бовкуш Людмила Миколаївна, ОГСО “Асамблея інвалідів Черкащини”
42. Капустян Наталія Іванівна, ГО “КООІ “Відродження”
43. Степаненко Ольга Георгіївна, голова Миколаївської обласної організації ВО СОІУ”
44. Добридіна Валентина Петрівна, голова ГО “Чернівецька обласна організація людей з інвалідністю “Лідер”
45. Габ Олег Володимирович, голова ГО "Рука допомоги м. Суми"
46. Лепетюк Олег Леонідович, керівник Харківської асоціації незрячих юристів.
47. Голуб Олег Германович, завідувач жіночої консультації КНП”Лікарня Святого Мартина” м.Мукачево
48. Вовканич Олена Віталіївна, лікар акушер-гінеколог КНП”Лікарня Святого Мартина” м.Мукачево
49. Бандюк Вікторія Дезидерівна, старша акушерка жіночої консультації КНП” Лікарня Святого Мартина” м.Мукачево
50. Тропіна Оксана Леонідівна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого ВРУ з прав людини в Херсонській області, м. Херсон
51. Ніколенко Наталія Геннадіївна, головний спеціаліст департаменту охорони здоров’я населення Дніпровської міської ради
52. Мацюк Ніна Вікторівна, зовнішня експертка з питань інклюзивності ГО “Безбар’єрність”
53. Демко Світлана Василівна, директорка КЗ ”Вінницький обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями “Обрій”
54. Головка Наталія Олександрівна, заступниця голови Ради ГО ”Асоціація захисту прав та допомоги людям з інвалідністю ”Відкриті серця”
55. Чубукіна Юлія Юріївна, м. Кам'янець-Подільський
56. Котурбаш Іванна Володимирівна, завідувач амбулаторії Канівського ЦПМСД
57. Гнатюк Олена Миколаївна, завідувачка жіночою консультацією КНП “Міський клінічний пологовий будинок №2”, м. Чернівці
58. Асман Леся Іванівна, старша медична сестра педіатричного відділення КНП “Калуська ЦРЛ”
59. Гресь Ольга Миколаївна, старша медична сестра урологічного відділення КНП “ЧОЛ” ЧОР
60. Стеценко Євгенія Юріївна, лікар акушер-гінеколог КНП СОР Обласний клінічний перинатальний центр, м. Суми
61. Дзера Назар Ігорович, лікар акушер-гінеколог КНП “Львівське ТМО 3” ВП “3-тя МКЛ м.Львів”

62. Левенець Христина Василівна, лікар-інтерн акушер-гінеколог КНП “Львівське ТМО 3” ВП “3-тя МКЛ м.Львів”
63. Скибак Любов Василівна, лікар акушер-гінеколог КНП “Львівське ТМО 3” ВП “3-тя МКЛ м.Львів”
64. Лубковська Ірина Ростиславівна, КНП "Теофіпольська БПЛ", лікар акушер-гінеколог
65. Хомин Дмитро Степанович, лікар акушер-гінеколог КНП “Львівське ТМО 3” ВП “3-тя МКЛ м.Львів”
66. Когут Наталія Анатоліївна заступник головного лікаря КНП ЦПМСД Христинівської міської ради, голова ЛКК
67. Кровальська Юлія Цезарівна, фельдшер ІАК, КНП “ЦПМСД Жашківської міської ради”
68. Спориш Юлія Олексіївна, директорка ГО “Дівчата”
69. Грач Тамара Іванівна, лікар акушер-гінеколог, КНП “Міський пологовий будинок м. Кропивницький”
70. Лебедюк Людмила Іванівна, лікар акушер-гінеколог, КНП "Мурованокуриловецька ЦРЛ" Мурованокуриловецької селищної ради, Вінницька область
71. Келеш Тетяна Олександрівна, головний спеціаліст відділу організації надання медичної допомоги управління медичної допомоги Департаменту охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації, м.Одеса, Одеська область.
72. Раєвська Галина Петрівна, лікар акушер-гінеколог КНП «Хотинська БЛ» м. Хотин, Чернівецька область
73. Євгенія Луценко, Центр соціальних і гендерних досліджень "Нове життя", м. Київ
74. Гнатишак Любов Романівна, заступник медичного директора КНП “Львівське ТМО 3” ВП”3-я МКЛ м. Львів”
75. Компанієць Тетяна Вікторівна, сестра медична КП "Полтавський обласний центр ЕМД та МК ПОР"
76. Трофімчук Тетяна Ігорівна, лікар акушер-гінеколог Центру планування сім'ї КНП «Вінницька обласна клінічна лікарня ім. М.І. Пирогова ВОР»
77. Зозуля Олена Анатоліївна, медична сестра Центру планування сім'ї КНП «Вінницька обласна клінічна лікарня ім. М.І. Пирогова ВОР»
78. Лемешко Ірина Петрівна, сімейний лікар КНП ССР “Амбулаторія загальної практики сімейної медицини смт Степанівка” Амбулаторія загальної практики сімейної медицини с.Косівщина
79. Соловійова Оксана Володимирівна, сімейна медсестра КНП “Четвертий Черкаський міський центр ПМСД”
80. Мишко Олена Віталіївна, медична сестра загальної практики-сімейної медицини (кабінету ЛКК) КНП “Четвертий Черкаський міський ЦПМСД”
81. Андрійчук Марина Миколаївна, лікар акушер-гінеколог, КНР "МПБ" м. Кропивницький
82. Серікова Віра Олександрівна, лікар акушер-гінеколог, КНР"МПБ", м. Кропивницький

83. Головка Людмила Леонтіївна, директор комунального підприємства “Хмельницький міський центр первинної медико-санітарної допомоги №2” Хмельницької міської ради
84. Чижевський Владислав Сергійович, завідувач консультативної поліклініки КНП “Черкаський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни Черкаської обласної ради”, лікар-уролог, м. Черкаси
85. Милокост Галина Валеріївна, медична сестра 2-го відділення загальної практики сімейної медицини КНП “Четвертий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги”
86. Кметь Галина Анатоліївна, завідувач інформаційно-аналітичного кабінету комунального підприємства “Хмельницький міський центр первинної медико-санітарної допомоги №2” Хмельницької міської ради
87. Михно Світлана Леонідівна, директор КЗ “Черкаський обласний спеціалізований Будинок дитини” Черкаської обласної ради
88. Побережна Ірина Олександрівна, завідувача жіночою консультацією КНП “Хмельницька центральна лікарня” Хмельницької міської ради
89. Григоренко Вікторія Сергіївна, лікар акушер-гінеколог, КНП “Уманська ЦРЛ” Паланської сільської ради
90. Найко Оксана Володимирівна, сімейний лікар, КНП “Старосинявський ЦПМСД” Хмельницька область
91. Бундак Любов Миколаївна, лікар з ультразвукової діагностики, КНП “КПБ Пресвятої Діви Марії” Сумської міської ради
92. Панасюк Ірина Павлівна, педіатрична медична сестра “Хмельницький міський центр первинної медико-санітарної допомоги №2” Хмельницької міської ради
93. Кицун Валентина Миколаївна, медичний директор КНП “Старосинявський ЦПМСД” Хмельницька область
94. Ющенко Ольга Сергіївна, медична сестра загальної практики-сімейної медицини КНП “Четвертий Черкаський міський центр ПМСД”
95. Конько Дмитро Іванович, лікар акушер-гінеколог, КНП “Корсунь-Шевченківська багатoproфільна лікарня” Корсунь-Шевченківської міської ради Черкаської області
96. Чернюк Тетяна Ярославівна, директорка БО “Благодійний Фонд “Країна доброї волі”
97. Мартинець Мирослава, завідувач поліклініки №1 КНП “Львівське ТМОЗ”, ВП “3-я МКЛ м.Львова”
98. Неля Ковалюк, голова Житомирської обласної громадської організації осіб з інвалідністю “Молодь. Жінка. Сім’я.”
99. Белая Марина Юріївна, завідувач центру медичної реабілітації та паліативної допомоги дітям КЗ “Черкаський обласний спеціалізований Будинок дитини” Черкаської обласної ради
100. Криницька Ольга Олексіївна, лікар-педіатр КЗ “Черкаський обласний спеціалізований Будинок дитини” Черкаської обласної ради

101. Білик Інна Степанівна, лікар-педіатр КЗ “Черкаський обласний спеціалізований Будинок дитини” Черкаської обласної ради
102. Вельбівець Олена Федорівна, лікар-педіатр КЗ “Черкаський обласний спеціалізований Будинок дитини” Черкаської обласної ради
103. Недоступ Лариса Євгенівна, лікар-педіатр КЗ “Черкаський обласний спеціалізований Будинок дитини” Черкаської обласної ради
104. Безпоясна Дар'я Костянтинівна, заступник директора КЗ “Черкаський обласний спеціалізований Будинок дитини” Черкаської обласної ради
105. Гіліс Альона Олександрівна, юрисконсульт КЗ “Черкаський обласний спеціалізований Будинок дитини” Черкаської обласної ради
106. Назарик Ольга Петрівна, старша медсестра, секретар ЛКК КНП “Багатопрофільна лікарня” Тиврівської селищної ради Вінницької області
107. Виноградова Ольга Олександрівна, член ГО Фізкультурно-оздоровчого клубу для людей з інвалідністю “Вікторія”